

УДК 657:336.74

**CRYPTOCURRENCY AS AN OBJECT OF ACCOUNTING:
PROBLEMS OF RECOGNITION
КРИПТОВАЛЮТА ЯК ОБ'ЄКТ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ: ПРОБЛЕМИ
ВИЗНАННЯ**

Pokynchereda V.V./ Покинньчереда В.В.*Candidate of Economic Sciences, Associate Professor / к.е.н., доц.*

ORCID: 0000-0003-2734-8667

Maister L.A./ Майстер Л.А.*Candidate of Economic Sciences, Associate Professor / к.е.н., доц.*

ORCID: 0000-0002-1097-9940

*Vinnitsia Institute of Trade and Economics of State University of Trade and Economics,**Vinnitsia, Soborna, 87, 21050**Вінницький торговельно-економічний інститут**Державного торговельно-економічного університету, м. Вінниця, Соборна, 87, 21050*

Анотація. У статті розглянуто економічну сутність криптовалюти, наведено підходи до трактування віртуальних активів в нормативно-правових документах. З метою обґрунтування можливості відображення інформації про криптовалюту в обліковій системі підприємства розглянуто підходи до визнання криптовалюти як об'єкта бухгалтерського обліку відповідно до міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та фінансової звітності.

Ключові слова: бухгалтерський облік, віртуальні активи, криптоактиви, криптовалюта, токен.

Вступ.

На сьогодні спостерігається зростання інтересу до криптовалют, які стають популярним об'єктом інвестування та дедалі частіше використовуються в ролі засобу платежу. Значна поширеність серед інвесторів та зростаюча динаміка застосування криптовалют у різних сферах життя суспільства вимагає чіткого визначення їх правового статусу, розробки методики відображення віртуальних активів в обліковій системі підприємств.

Питанням обліку та оподаткування операцій з криптовалютами приділена значна увага вчених-економістів, зокрема: Р. Бруханського, Р. Коршикової, А. Макуріна, А. Озеран, О. Новак, В. Онищенко, І. Спільник та ін. Втім, зважаючи на високий ступінь новизни цих питань, визначення правового статусу криптовалют, їх місця у системі об'єктів бухгалтерському обліку підприємства та порядку відображення інформації у фінансовій звітності потребують подальшого вивчення.

Метою написання статті є обґрунтування сутності криптовалюти як об'єкта бухгалтерського обліку та визначення підходів до відображення інформації про криптовалюту в обліковій системі підприємства.

Основний текст.

Однією з характерних рис сучасної економіки є швидкий розвиток віртуальної сфери та зростання впливу цифрових технологій на реальний сектор економіки. Невід'ємною складовою і важливим атрибутом цього процесу є широке використання криптовалют, які здобувають все більше визнання,

подекуди кидаючи виклик усталеним економічним законам [1].

Криптовалюта – це програмний код, що складається з символів, цифр та літер, є об'єктом права власності, може використовуватися як засіб обміну, а інформація про транзакції зберігається і реєструється у блокчейн системі як облікові одиниці. Криптовалюти не мають фізичної форми і не залежать від будь-якої валюти, уряду, центрального банку, базового активу чи товару.

Власником криптовалюти може бути будь-яка фізична особа, фізична особа-підприємець або юридична особа, яка на законних підставах володіє криптовалютою та може проводити із криптовалютою такі транзакції: торгувати криптовалютою, тобто обмінювати одну криптовалюту на іншу, або ж конвертувати криптовалюту у фіатні валюти; переказувати криптовалюту між електронними гаманцями; використовувати криптовалюту як засіб платежу; використовувати криптовалюту як об'єкт інвестування, тобто утримувати з метою перепродажу тоді, коли її вартість на ринку зростає [2, 3]. У зв'язку із зростанням популярності та проникненням криптовалют у різні сфери суспільного життя виникає потреба у нормативно-правовому регулюванні їхнього обігу. В Україні у 2022 р. прийнято Закон «Про віртуальні активи» [5], однак нормативний документ й досі не набрав чинності. Відповідно до ст. 1 Закону України «Про віртуальні активи» [5], віртуальний актив – це нематеріальне благо, що є об'єктом цивільних прав, має вартість та виражене сукупністю даних в електронній формі. При цьому нормативним документом визначено, що віртуальні активи не є засобом платежу на території України та не можуть бути предметом обміну на майно (товари), роботи (послуги).

Докладний аналіз нормативно-правових документів вказує на наявність невирішених питань та невизначеностей щодо взаємозв'язку та тотожності понять «віртуальний актив» та «криптовалюта». У законодавстві відсутнє трактування поняття «криптовалюта», однак якщо виходити з наведеної сутності поняття «віртуальний актив» (має нематеріальну форму, існує в електронній формі та має вартість), то можна стверджувати, що під це визначення підпадає криптовалюта [4]. Необхідність формування правового забезпечення для унормування обігу криптоактивів та можливості відображення їх в обліку та звітності підприємств була обговорена у 2015 р. на засіданні Ради з міжнародних стандартів фінансової звітності. У липні 2018 р. на засіданні Ради з міжнародних стандартів фінансової звітності прийнято рішення про розробку рекомендацій для обліку операцій з криптовалютами. Після подальших обговорень та дискусій Комітет з тлумачень міжнародних стандартів фінансової звітності у червні 2019 р. опублікував рішення з цього питання «Утримання криптовалют» (оригінал – «Holdings of Cryptocurrencies») [6]. Відповідно до рішення Комітету з тлумачень міжнародних стандартів фінансової звітності криптовалюту в бухгалтерському обліку за різних умов необхідно визнавати як запаси або нематеріальний актив [6]. Так, до криптовалюти, яка утримується для продажу за умови звичайної діяльності, потрібно застосовувати положення МСБО 2 «Запаси», в усіх інших випадках – положення МСБО 38 «Нематеріальні активи», оскільки відповідно до п.3 МСБО 38 «Нематеріальні активи» нематеріальним активом не може бути актив, утримуваний для продажу за умов звичайної

діяльності [3].

МСБО 2 «Запаси» безпосередньо не регламентує, що запаси мають зберігатися у фізичній формі, а швидше у формі активів, призначених для продажу за умов звичайної діяльності [4; 6]. Таким чином, обліковувати криптовалюту у складі ТМЦ доцільно у випадку, коли підприємство утримує криптовалюту для продажу. Однак, якщо підприємство утримує криптовалюту в інвестиційних цілях протягом тривалого часу, виконання критеріїв визнання криптовалюти як запасів є сумнівним. У такому разі, на наш погляд, обліковувати криптовалюту доцільно відповідно до МСБО 38 «Нематеріальні активи». Не дивлячись на наявні нормативні документи, що регламентують питання обігу та обліку криптовалют, необхідно відзначити, що на сьогодні продовжуються вестися активні дискусії щодо правового статусу криптоактивів і питання їх правового статусу остаточно не вирішено. Так, Комісія з цінних паперів і бірж США (SEC) вважає криптовалюти цінними паперами. Така позиція ґрунтується на відповідності криптовалют таким критеріям цінних паперів: 1) інвестор вкладає кошти; 2) від цих вкладень інвестор очікує отримати прибуток; 3) вкладення зроблені інвестором в спільне підприємство; 4) прибуток генерується третьою стороною і розподіляється між інвесторами. Відповідно до наведених вище критеріїв будь-яку криптовалюту на основі адгоритму Proof-of-Stake можна вважати цінним папером, тому що інвестор може розраховувати отримати прибуток зі стейкінгу. Водночас криптовалюти на основі алгоритму Proof-of-Work не підпадають під критерії цінних паперів, тому що для майнінгу, тобто отримання прибутку, не потрібно купувати криптовалюту.

Узагальнюючи вищенаведене, відзначимо, що на сьогодні розробляються пропозиції щодо визначення категорії «крипто валюта», тому залишається невирішеним питанням до якої групи активів віднести криптовалюту: коштів, товарів, нематеріальних активів чи цінних паперів або криптовалюта матиме власну термінологію.

Висновки.

Криптовалюта набула значної популярності та широкого використання в бізнес-процесах. Це призводить до необхідності законодавчого регулювання обігу криптовалют. Важливо регламентувати та стандартизувати облік операцій з криптовалютою. Це може бути досягнуто через врегулювання правового статусу криптовалюти та наступної розробки облікового стандарту, що систематизуватиме та створюватиме передумови для формування достовірної інформації про криптовалюту у звітності.

Література:

1. Бруханський Р.Ф., Спільник І.В. Криптоактиви у системі бухгалтерського обліку та звітності. *Проблеми економіки*. 2019. № 2(40). С. 145-156.
2. Озеран А.В., Коршикова Р.С. Визнання криптовалюти у фінансовій звітності: актив чи витрати. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2020. Випуск 33. Частина 1. С. 130-135. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/33_1_2020ua/25.pdf.
3. Онищенко В. Криптовалюти: правовий статус, облік і декларування.

URL: <https://www.golovbukh.ua/article/9106-kriptovalyuti-pravoviy-status-oblk-deklaruvannya-2021>.

4. Покинъчерета В.В., Бондаренко В.М. Криптовалюта: економічна сутність та підходи до облікового відображення. *Ефективна економіка*. 2022. № 9. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/536/543>.

5. Про віртуальні активи: Закон України від 17.02.2022 № 2074-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2074-20#Text>.

6. Holdings of cryptocurrencies. IFRS Developments. URL: <https://www.ifrs.org/content/dam/ifrs/meetings/2019/june/ifric/ap12-holdings-of-cryptocurrencies.pdf>.

References:

1. Brukhanskiy R.F., Spilnyk I.V. (2019), Kryptoaktyvy u systemi bukhgalterskoho obliku ta zvitnosti [Crypto Assets in the System of Accounting and Reporting]. *Problemy ekonomiky*, vol. 2(40), pp. 145-156.

2. Ozeran A., Korshykova R. (2020) Vyznannia kryptovaliuty u finansovii zvitnosti: aktyv chy vytraty [Recognition of cryptocurrency in financial statements: assets or expenses]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu*. [Online], vol. 33(1), pp. 130-135, URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/33_1_2020ua/25.pdf.

3. Onyshchenko V. (2021), Kryptovaliuty: pravovyi status, oblik i deklaruvannya [Cryptocurrencies: legal status, accounting and declaration], URL: <https://www.golovbukh.ua/article/9106-kriptovalyuti-pravoviy-status-oblk-deklaruvannya-2021>.

4. Pokynchereta V.V., Bondarenko, V.M. (2022), Kryptovaliuta: ekonomichna sutnist ta pidkhody do oblikovoho vidobrazhennia [Cryptocurrency: Economic Esence and Accounting Approaches], *Efektivna ekonomika*. [Online], vol. 9, URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/536/543>.

5. Verkhovna Rada of Ukraine (2022), Law of Ukraine Pro virtualni aktyvy [About virtual assets], URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2074-20#Text>.

6. International Accounting Standards Board (2019), Holdings of cryptocurrencies, IFRS Developments, URL: <https://www.ifrs.org/content/dam/ifrs/meetings/2019/june/ifric/ap12-holdings-of-cryptocurrencies.pdf>.

Abstract. *In the article was examined the economic essence of cryptocurrency, provides approaches to the interpretation of virtual assets in regulatory and legal documents. In order to substantiate the possibility of displaying information about cryptocurrency in the company's accounting system, approaches to recognizing cryptocurrency as an accounting object in accordance with international accounting and financial reporting standards were considered.*

Keywords: *accounting, virtual assets, crypto assets, cryptocurrency, token.*

Стаття відправлена: 23.07.2023 р.
© Покинъчерета В.В., Майстер Л.А.